

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

614.85

Hely

Idő

"1910"

Személy

Szerző

Cím Véres házavatás a Ceglédi-
uton

Forrás: A Nap.

Bp.

1910 XII/8

(Lásj.)

(Köt. v. füz.)

Véres házavatás a Ceglédi-uton

Hogy építi
Budapest a
munkáslakásokat?

Nyolc sebesült

Tul az üllői-uti vámon, szabad térségen most építik a Ceglédi-utcát. Az egyik sor ház már szinte kész, csak a tető hiányzik olyikról. Sorba egymásután tizenegy hatalmas munkásház. Őt közülök egyemeletes. A házakat a főváros, a szociális kötelességeire eszméit főváros építteti. Tehát az építkezés becsületese?! A felelet: *nyolc véres ember*, aki ma ott maradt az egyik épület alatt és akik közül kettő nem éri meg a holnapot.

Ilyen elképesztő szemérmertlenséget, ilyen merészet, ilyen merényletet, mint ezek a munkásházak, nem produkált még a profit-éhség. A falak *homoktéglákból*, egy *léglavastagságuk*, az alapzat egy méter

magasságig pedig beton. Nos, ez a beton ma *négyheti szereplése* után megmutatta, hogy ő nem beton, hanem *homok*, amire csak hogy éppen mázolván van a cement s *kiszaladt az egyik épület alól*. *Nyolc ember maradt alatta*. Elő azzal az emberrel, aki ezért az építkezésért ország-világ szeme előtt meri vállalni a felelősséget!

Megindul a beton!

— Emberek a romok alatt —

Tíz óra után lehetett, amikor az első emeletes ház alól egyszerűen *kiszaladt* a beton. Ez az épület négy héttel ezelőtt készült el, most a

tetőt ácsolták már rajta. Rajta az *adatok* is, a melyek éppen hogy vannak, nem a levegőben, oly vékony, istent kísértő vékony a fal. Valami tizenkét munkás dolgozott a szerencsétlenség idején. Egy közülök, egy *Csordás Sándor* nevű, fönn volt a háztetőn, a többiek lenn, ki maltert, ki téglát, ki fát hordozott. Amikor megindult a ház, a magasban levő *Csordás eszeveszett félelmében leugrott az emeletes magasságból*. *Agg-vázkódást szenvedett*. A többiek pedig, akik benn voltak az épületben, dermedten várták a veszedelmet.

A beton egy pillanat alatt lemorzsolódott és ahogyan alap kicsuszott a ház alól, úgy esett széjjel az egész vasléccel összefogott homok valami, faldarabokban mint a kártyavár.

A telepen azonnal megállott a munka. Kétszázötven munkás, aki ott dolgozik, mindahány fejvesztve rohant társaik segítségére. Néhányan a legközelebb eső várhoz futottak és a mentőkért telefonáltak. Mire a mentők kikerkeztek, *kihúzták a romok alól valamennyi sebesültet*.

Nyolc ember feküdt egymás mellett, vérbe fagyva, öntudatlanul, éktelen sebekkel.

A mentők három kocsival érkeztek ki. Két sebesült állapota oly súlyos volt, hogy sietni kel-

lett a szállításukkal, nehogy utközben haljanak meg. Ezek:

Ördög Lajos 16 éves.

Hideg Józsefné 40 éves.

Az előbbinek feje, mellkasa zuzódott össze, de különben sincs rajta egy forintnyi ép hely sem. Hidegné pedig a lábán és a térdén szenvedett *súlyos sérüléseket*. Mind a kettőjüket az István-kórházba vitték.

A többiek:

Varga Lajos 19 éves (bokáját törte).

Tubel János 45 éves (karját törte).

Horváth András 17 éves (mindkét karját törte).

Csordás Sándor 19 éves (agyrázkódás).

Faragó Mihály 30 éves (zuzódások).

Barna Antalné 60 éves (kezén, mellén sérült).

Mig a mentők a sebesülteket kötelékekkel látták el, a munkáshad ott szorongott köröttük. Aztán a pallér elszólította őket. Tizenegy órakor már tovább fűrészelték a fákat az ácsok...

Ki a felelős?

— Nincs aki vállalja —

Nyolc héttel ezelőtt kezdett hozzá Forbáth Ernő műépítész a ceglédi-uti munkáslakások építéséhez. Tizenegy hatalmas, részben emeletes, részben földszintes munkásházat kellett építenie. Kétszázötven munkás dolgozott az építkezésnél Kotschner Jakab művezető vezetésével. A pályázatnál a főváros előírta, hogy milyen anyagból kell építeni a munkásházat. *Tömör téglából* kellett emelni a falakat és *megengedték a vállalkozónak, hogy az alapot betonból készíthesse*. Ennél az engedelemnél tűnik ki napnál világosabban, minő szűk látókörű és garaszkodó a városi építő politika. A beton ugyanis olcsóbb, mint a téglalapítkezés és garasokat akartak megspórolni ott, ahol egész sereg szegény munkásembernek biztonságáról volt szó. Nagyon jól tudták, hogy a hidegebb idő beálltával kész *veszedelmet jelent a betonalapozás*. Mert a beton a hidegben nem köt, — amint műszaki nyelven mondják, — a mérnöki hivatal alighanem sejtette, hogy baj lehet a dologból, mert nemrégiben utasították Forbáth műépítést, hogy a *betonnal való munkát hagyja abba* és téglalapot építsen. A mai katasztrófa bizonyítja, hogy bár

lék a *vállalkozó munkáját*. Négy héttel ezelőtt elkészültek a falakkal és most, amikor a tetőt rájuk helyezték, az alap nem bírta meg a terhet, a beton, amely nem is beton, hanem valami lehetetlen kulimász, *szétmállott; az egész alap, — mint makrancos paripa a gazdája alól — kiugrott az épület alól*. Ez a garaszkodás és az ellenőrzés hiánya okozta hát a katasztrófát a melyről Hofbauer János műszaki tanácsos ezt mondta *A Nap* munkatársának:

— A katasztrófa úgy kerekedhetett, hogy az építkezésnél *valami előírást valószínűleg nem tartottak be*. A pályázati feltételek szerint megengedték, hogy az alapot betonból készítse a vállalkozó. De amint beállott a hideg idő — tekintettel arra, hogy a beton *ilyenkor nem köt* — utasította a mérnöki hivatal a vállalkozót, hogy a betonnal való munkát hagyja abba.

Egyébiránt igen érdekes, hogy most, amikor a katasztrófa bekövetkezett, egyik ügyosztály a másik nyakába akarja varrni a felelősséget. A mérnöki ügyosztály semmit sem akar tudni a dologról, mert a munkáslakások az elnöki ügyosztály hatáskörébe tartoznak. Viszont az elnöki ügyosztálynál *Welhibel* mérnök ezt mondta *A Nap* munkatársának:

— A dolog a *mérnöki ügyosztályra tartozik*. Minthogy a munkáslakások ügye egyenesen a Bárczy programja, azt hiszik, ezt is mi intéztetjük. *Hát mi nem csinálhatunk mindent*.

Szóval a városházám veszekednek, a felelősséget *senki nem vállalja*, különösen most nem, amikor nyolc munkásember vére öntözte a bedőlő kártyavár tömmelékét. Persze a rendőrség is rögtön kiment a szerencsétlenség színhelyére. *Kral* felügyelő, *Hantz* fogalmazó, *Linhardt* kerületi mérnök mentek ki a tizedik kerületből. Vizsgál-
nak, vizsgál-
nak, vizsgál-
nak, de ki lesz majd a bűnös?

Miből építettek?

Már messziről feltűnik a gulába rakott téglahalmaz a Ceglédi-uton. Fehér, szürke, több közte a darab, mint az egész. Kitűnő jó, mert olcsó, a legolcsóbb építkezési anyag ez, de *nem szabad kitenni az esőre*. Az esőn mállik. Ez a kő, amiből a falak készültek. Lássuk az alapot. Egy méter nyolcvan centiméter magas és állítólag beton. Tehát legalább is olyan kemény, olyan szilárd, mint a téglá. A beton kavicsból

homokból és cementből készül. Még pedig úgy vegyítik, hogy *három talicska homokhoz*, illetve kavicshoz adnak *egy talicska cementet*. Még pedig *portland cementet*. Itt az olcsóbb és nem erre való *román cementtel* dolgoztak és csak *nyolc talicska homok* kapott *egy talicska cementet*. Természetes, hogy az így nyert anyag minden egyéb, mint szilárd, alapnak való erősebb fal.

* *

A szerencsétlenség után egyik munkás odavezet egy készülőfélben levő házhoz. Egyik részén éppen hogy lerakták a beton-falat, téglá még nem kerül rája. A munkás nekiesik és egyet üt a fal nyulványára. *Leomlik*. Erre a kezével kezdi *morzsolni* — a szó szoros értelmében *morzsolni* — a falat. Hull, hull a kavics, a homok, néhány óra alatt így, pusztá kézzel lemorzsolhatná az *egész emeletes épület alapját*.

— *Hát, hogy mertek ezeken a falakon dolgozni?* — kértem — Nem félték az összeomlástól?

— *Dehogyan nem! De kérem, élni kell!*

Valahogy élni kell... Így épültek a főváros munkásházai. Halálra szánt ember legyen az, aki be merészel ezekbe költözni...

zás